

Asia: VN/12646/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt SAK:lta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta.

Esitysluonnoksen tarkoituksena on helpottaa ulkomaalaisten tutkijoiden, Suomessa opiskelevien ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden sekä heidän perheidensä maahan jäämistä uudistamalla lupakäytäntöjä ja sujuvoittamalla oleskelulupaprosesseja hallitusohjelman kirjauksien mukaisesti. Opiskelijoille myönnettäisiin oleskelulupa koko tutkinnon suorittamisen ajaksi ja valmistumisen jälkeen sitä pidennetään kahteen vuoteen nykyisen yhden vuoden sijaan työnhakua tai yritystoiminnan aloittamista varten.

SAK suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti kansainvälisiä tutkijoita ja opiskelijoita koskevan lupakäytännön sujuvoittamiseen ja siihen liittyvän byrokratian keventämiseen. Suomi tarvitsee osaavaa ja koulutettua työvoimaa ja siinä mielessä esitetyt muutokset ovat perusteltuja.

SAK haluaa kuitenkin huomauttaa, että vain alle puolet kansainvälisistä opiskelijoista työllistyy valmistumisensa jälkeen. On valitettava tosiasia, että työnantajat eivät halua tai osaa hyödyntää ulkomaalaisten, jopa suomalaisista korkeakouluista valmistuneiden osaamista riittävästi. Siksi suomalaisista korkeakouluista valmistuneiden ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden työllistymisen tukemiseen tulee panostaa tehokkaasti. Todistetusti kotimaisten kielten opintojen ja suomalaisten työelämäyhteyksien ja -taitojen opiskelu lisäksi oppilaitoksista valmistuneiden ulkomaalaisten opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia. Ilman suomen ja/tai ruotsin kielen taitoa on vaikea työllistyä, koska Suomessa on aivan liian vähän paikkoja, jossa pärjää vain englannin kielellä. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden suomen tai ruotsin kielen opiskelu tulisi siksi sisällyttää tutkintovaatimukseen. Myös korkeakoulujen ja työelämän vuorovaikutusta on syytä lisätä huomattavasti. On myös taattava, että kolmansista maista tulevat opiskelijat saavat tietoa suomalaisesta työläinsäädännöstä ja työehtosopimuksista niin työssä tapahtuvan mahdollisen hyväksikäytön kuin sosiaalisen polkumyynnin estämiseksi.

Esitysluonnoksen mukaan niin turvapaikanhakijat kuin karkotuspäätöksen saaneet kolmansien maiden kansalaiset voisivat hakea tutkija- ja opiskelijalain mukaisia oleskelulupia. SAK näkee, että oleskelulupia ei sinänsä tulisi käyttää turvapaikkajärjestelmän ohittamiseen, mutta mikäli oleskelulupien edellytykset täyttyvät, ehdotettu muutos voisi olla perusteltu ottaen huomioon, että muutos koskisi todella pieniä määriä.

SAK huomauttaa, että maahantulojärjestelmät ovat jo nyt erittäin monimutkaisia, koska osa perustuu kansalliseen ja osa EU-säätelyyn. Esityksen myötä monimutkaisuus lisääntyy, joka puolestaan luo tarvetta niin viranomaisten kuin työnantajien tiedottamiselle ja opastukselle.

Lopuksi SAK ilmaisee huolensa liittyen ulkomaalaisten opiskelijoiden toimeentuloon. Esityksen mukaan opiskelijan tulee esittää oleskelulupaa hakiessaan selvitys turvatusta toimeentulosta vain ensimmäisen vuoden ajalta, vaikka oleskelulupa myönnetään koko opiskelujaksolle. Maahanmuuttoviraston tulisi esityksen mukaan suorittaa oleskeluluvan voimassaoloaikaan liittyvää valvontaa myös oleskelulupaan liittyvien toimeentuloedellytysten varmistamiseksi. SAK ei ole vakuuttunut, miten tämä valvonta järjestyy käytännössä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Aaltonen Erja
SAK ry - Työ ja turva -osasto/Eve Kyntäjä